

LA NORUZO(1) DE 2017 EN KURDIO

En tiu ĉi semajno(*) ni havis unu el la du tagnoktoj de la jaro, en kiuj nokto kaj tago same daŭras (la alia estos post ses monatoj, en septembro). En la norda hemisfero, forlasinte la vintron, komencis la printempo, kaj la tagoj plilongiĝas; la sudan kaptis la aŭtuno, kaj la nokto forprenas minutojn al la tago. Tiun specialan momenton oni celebris en multaj lokoj tra la mondo. De jarmiloj, en Kurdio oni adoras la sunon ekbruligante fajrojn en la montoj. De jaro al jaro la 21-an de marto oni celebras, ke la forĝisto Kawa, venkinte la tiranon Dehok, liberigis la kurdojn. Oni omaĝas la simbolon de la suno bruligante fajron sur la tero.

Pasis 25 jaroj de post la sanga Noruzo de 1992. Pli ol cent homojn oni mortigis en la urboj de Kurdio en tiu marto. Jarduonon poste, la tiaman plej gravan verkiston Musa Anter oni forkaptis kaj murdis. Lia murportreto bonvenigis onin en la akceptejo de la ĵurnalo Azadiya Welat(2), fermita post la pasintjara puĉo. Poste estis fotografajvico kun la nomo “martiroj de la liberecesprimo”, la fotoj de la homoj, kiujn dum jaroj oni murdis en la lukto por povi sin esprimi libere en la kurda lingvo. Musa Anter mem tion resumis: “Se mia lingvo skuas la fundamentojn de via ŝtato, certe estas, ĉar cian ŝtaton oni fondis sur mia lando.”

Post jarcentkvarono, preskaŭ sendependa Kurdio naskiĝis en la teritorio, kiu antaŭe estis viktimo de la operaco Anfal(3), genocido ordonita de Saddam Hussein. De tie norden ekfajris milito, sed oni ne rezignas la rajtojn, kiuj tiom da sango kostis, eĉ se estas fermitaj lernejoj kaj amaskomunikiloj, vilaĝoj bruligitaj kaj detruitaj, ĵurnalistoj, verkistoj, homrajtaktivuloj kaj aliaj miloj da personoj enkarcerigitaj. La ĵus publikigita informo de UN kompilas la krimojn de Ankaro, kiel la masakron okazigitan en Ĝiziro(4) antaŭ jaro.

La fiasko de la asimilad-politiko de la Turka Respubliko kunportis kurdajn aktivulojn po milionoj. Post tri semajnoj, grandparte estos en la manoj de la turkiaj kurdoj, ĉu la intencoj de la prezidento Recep Tayyip Erdogan prosperas aŭ ne. Se la kurdoj amase donos neon en la referendumo pri konstituci-ŝanĝo, kiu stabligos prezidentisman sistemon kaj donos al li totalan povon, estos granda vangofrapo por Erdogan, kiu de post la pasintjara puĉo senlime agadas kontraŭ la opozicio.

La kurda movado montris kapablon rezisti en, ŝajne nebla, ekvilibro. Ĝi estas, alianco kun Usono, la gvidanto de la fortoj, kiuj en Sirio atingis la pordojn de Rakaho(5). Malmultajn kilometrojn for, ĝi ĵus atingis akordon kun Moskvo, por ke Rusio ankaŭ havu sian lokon. Se ĉio bone disvolviĝos, tio estos pakto por garantii, ke en postmilita Sirio Roĵavo restu aŭtonoma teritorio. Ĝi mirigis la mondon en la batalejoj, iniciatis demokratian modelon por la administrado kaj politiko en Mezoriento kaj atingis komplacecon de la ĉefaj internaciaj potencoj en tiu minkampo, kiu ofte estas la diplomatio.

Tamen, ne ĉio brilanta estas oro. La danĝero ne venas nur de la ŝovinismoj turka aŭ araba. En Kurdio mem neniam estis bona rilato inter la revolucia movado, kies modelo estas Abdullah

Öcalan, kaj la tradicia patriotismo de Suda Kurdio⁽⁶⁾, kies prezidentecon havas Masud Barzani. Kaj la situacio povus eksplodi en la plej malbona loko, Ŝengalo⁽⁷⁾. La solidareco kun la jezidoj, viktimoj de genocido, disvastiĝis tra la tuta mondo. Antaŭ jaro ili sukcesis forpeli la ĝihadistojn. Sed la vilaĝoj de la regiono restas kiel antaŭe, oni eĉ ne komencis la rekonstruadon. Plejmulto el la jezidoj antaŭnelonge kuniĝis kun la movado, kiun reprezentas Öcalan kaj la PLK⁽⁸⁾, interalie ĉar estis la partizanoj venintaj el Sirio, kiuj sukcesis haltigi la genocidon en aŭgusto de 2014, post kiam la peŝmergoj de Barzani, kiuj devis ilin defendi, estis fuĝintaj.

La memmastruma modelo de Roĵavo pli bone adaptiĝas al la lokaj apartaĵoj ol la patriotismo de Barzani, en kiu gravas la tradicia sunaa islamo, eĉ se tiu ĉi lasta kontraŭas la ĝihadismon. Sed Ŝengalo estas en Irako, kaj Barzani ne havas administradon ekstere de sia teritorio. Bataloj inter ili jam provokis mortintojn. La ceteraj kurdoj agnoskas la jezidojn, kies simbolo estas la suno, kiel la originajn kurdojn, kiuj konservis la kredon de antaŭ la islamo, eĉ se nun ili estas minoritato. Kaj, superinte la genocidon - kvankam miloj da inoj kaj infanoj ankoraŭ restas sklavigitaj - , ili devus elpensi atingi akordon rilate Ŝengalon, post kiam ili logis la mondon favore al si, por ke la luktoj inter kurdoj ne detruu ĉion.

Notoj (Nomoj en la kurda lingvo krom la indikitaj):

- (1) Newroz.
- (2) “La Libereco de la Lando”.
- (3) Militpredo, en la araba.
- (4) Cizîr (Cizre en la turka).
- (5) al-Raqqah, en la araba.
- (6) Bashurê Kurdistanê, la kurda teritorio ene de la Iraka Ŝtato.
- (7) Shengal.
- (8) Partio de la Laboristoj de Kurdio (PLK)/Partiya Karkerên Kurdistan (PKK).

KLARIGOJ:

Aŭtoro: Urtzi Urrutikoetxea.

(*) Originale aperis en la eŭska ĵurnalo Berria la 26-an de Marto 2017-a.

Tradukis: NXC. Aprilo 2017-a.

Provlegis: AA kaj DS.

